

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoja hallituksen esityksestä, jolla liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin uudet säännökset negatiivisen tartuntatautia koskevan testituloksen tarkastamisesta ja todistuksen esittämisestä rajat ylittävässä liikenteessä.

Ulkoministeriö toteaa hallituksen esityksen johdosta seuraavaa:

Ulkoministeriö toteaa, että hallituksen esityksen tavoite väestön suojelemisesta ja tartuntataudin leviämisen estämisestä monipuolisin toimenpitein tilanteessa, jossa rajavalvontaa ollaan helpottamassa osana hallituksen hybridistrategiaa, on sinänsä kannatettava.

Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että lain soveltaminen aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa välttämättömälle liikenteelle. Ulkoministeriö katsoo myös, että myöhemmin annettavan valtioneuvoston asetuksen todistuksen esittämisestä vapautetuista tulee olla sisällöltään riittävän selkeä, jotta säädösten soveltaminen on eri toimijoille ja osapuolille mahdollisimman ennakoitavaa ja sujuvaa. Toimivaltaisen viranomaisen antaman ohjeistuksen selkeyteen ja kykyyn vastata tiedusteluihin nopeallakin aikataululla käytännön tilanteissa tulee myös kiinnittää huomiota.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota myös hallituksen esityksen perusteluissa mainittujen terveystarkastusten toteuttamiseen Suomessa. Henkilökohtaista loukkaamattomuutta ja kansainvälistä suojelua Suomessa nauttivat henkilöt ovat kansainvälisten sopimusten perusteella vapautettuja viranomaisten määräämistä pakkotoimista Suomessa. Näihin kuuluvat myös pakolliset testit ja terveystarkastukset.

Hallituksen esityksen ”Nykytila”-jaksossa olisi hyvä tehdä tarkemmin selkoa Suomen Schengen ulkorajan ja sisärajan liikenteen rajoituksista, joita on tehty valtioneuvoston yleisistunnon päätöksin maaliskuusta 2020 alkaen, ja selostaa nykyisten rajoitusten sisältöä.

Lisäksi esityksen perusteella vaikuttaa, että koronatestiä ei vaadittaisi henkilöiltä, jotka ylittävät rajan yksityisautolla, yksityisveneellä tai yksityiskoneella. Tämä olisi kuitenkin hyvä täsmentää esityksen perusteluissa.

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Ulkoministeriö myöntää ulkomaalaislain (301/2004) 69 §:n 3 momentin perusteella oleskeluluvat Suomessa sijaitsevien ulkovaltojen edustustojen ja kansainvälisten järjestöjen palveluksessa oleville henkilöille ja heidän perheenjäsenilleen. Oleskeluluvan osoituksena toimii ulkoministeriön myöntämä henkilökortti, jonka malli on tallennettu Euroopan Unionin neuvoston PRADO-asiakirjatietokantaan <https://www.consilium.europa.eu/prado/fi/prado-start-page.html>. Ulkoministeriön kokemuksen mukaan kuljetusyritykset tunnistavat ulkoministeriön myöntämän asiakirjan oleskeluun oikeuttavana asiakirjana vaihtelevasti. Ulkoministeriö kiinnittää tässä yhteydessä huomiota toimivaltaisten viranomaisten kykyyn antaa kuljetusyrityksille neuvontaa myös oleskelua osoittaviin asiakirjoihin liittyvissä kysymyksissä.

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Ehdotuksen mukaan negatiivisen testituloksen osoittavan todistuksen mukanaoloa ei edellytettäisi Suomen kansalaiselta, Suomessa pysyvästi asuvalta ulkomaalaiselta, turvapaikanhakijalta tai muulta välttämätöntä tehtävää suorittavalta, josta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ulkoministeriö toteaa, että hallituksen esityksen perusteluissa olisi hyvä avata selkeämmin, mitä tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvalla ulkomaalaisella.

Ulkoministeriö katsoo, että todistuksen mukanaoloa ei tulisi edellyttää Suomessa sijaitsevien ulkovaltojen edustustojen, kansainvälisten järjestöjen sekä Euroopan Unionin toimielinten palveluksessa olevilta tai näihin tehtäviin siirtyviltä ulkomaan kansalaisilta, jotka oleskelevat tai saapuvat oleskelemaan Suomessa ulkoministeriön myöntämällä oleskeluluvalla tai henkilökortilla, eikä heidän perheenjäseniltään. Näiden henkilöiden oleskelu Suomessa perustuu ulkomaalaislaissa säädetyllä tavalla oleskelun oikeuttavaan asiakirjaan, joskaan oleskelu ei henkilöiden työn luonteen vuoksi ole yleensä pysyvää.

Myös kansainvälisten sopimusten, kuten diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 4-4/1970), määräysten perusteella on perusteltavissa, ettei näiden henkilöiden maahanpääsyä estetä vaatimalla terveystodistus. Ulkoministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että myös muualle kuin Suomeen akkreditoitujen diplomaatti- ja virkapassinhaltijoiden kauttakulku Suomen kautta virkapaikalleen ja kotimaahansa tulisi taata ottaen huomioon heidän loukkaamattoman asemansa ja heille kauttakulun varmistamiseksi säädetyt vapaudet.

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

-

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännyttämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestaus)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyritystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

-

Malmberg Sinikka
Ulkoministeriö - Protokollapalvelut, oikeuspalvelu